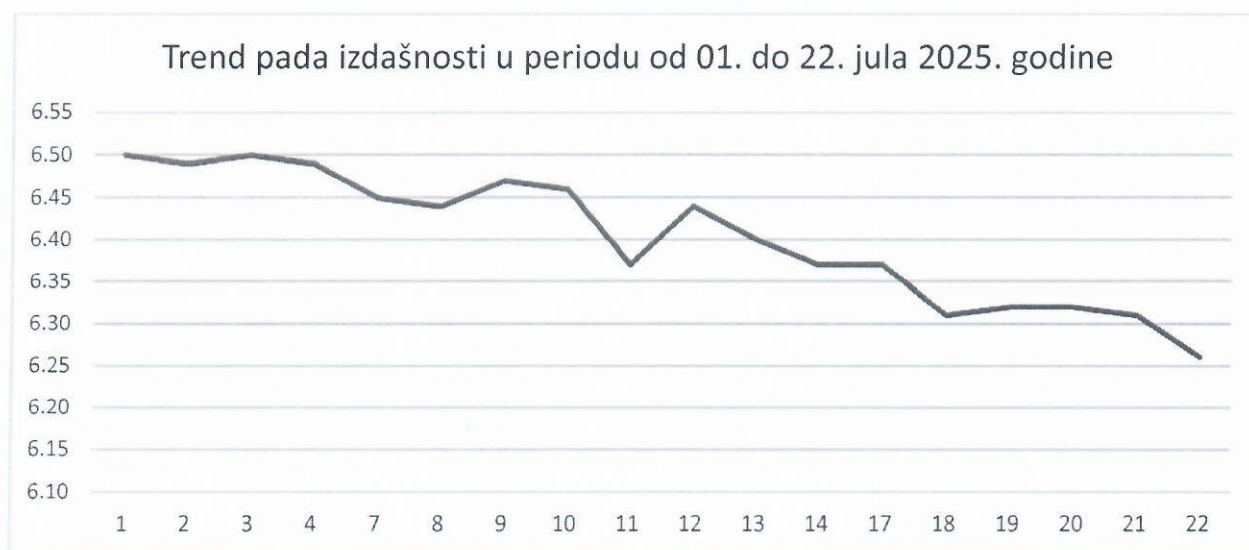

Informacija o aktivnostima u cilju potencijalog dodatnog poboljšanja kapaciteta zahvatanja vode za piće za potrebe crnogorskog primorja

U toku ljetnjeg perioda dolazi do značajnog pada izdašnosti regionalnog izvorišta „Bolje Sestre“, a u 2025. godini je ovaj trend značajano pojačan usljed izuzetno nepovoljnih hidroloških uslova. Ovo je slučaj i sa svim izvorištima na Crnogorskom primorju, usljed čega je potreba za vodom iz RVS na rekordnom nivou, a u toku avgusta je vrlo vjerovatno dodatno povećana. Blagovremenim početkom aktivnosti na izgradnji nasipa u koritu rijeke Morača je, po preliminarnim analizama, usporen trend pada izdašnosti izvorišta, čime su stvoreni uslovi za isporuku navedenih rekordnih količina vode. U toku 23.07.2025. godine je isporučivano 941 l/s, dok prosječna isporuka iznosi cca 890 l/s.

Pad izdašnosti izvorišta je sasvim izvjestan, iako se uočava da izgradnja nasipa u koritu rijeke Morače, ublažava trenda pada. Ovo je jedna od predloženih mjera za ublažavanje pada izdašnosti izvorišta, navedenih u studijama koje su u tu svrhu rađene u prethodnom periodu od strane istaknutih stručnjaka iz oblasti hidrogeologije. Na dijagramu koji sledi je prikazan pad nivoa vode u vodozahvatu u julu, pri konstantnom zahvatanju vode od 815 l/s. Predmetna analiza je osmišljena i sprovedena od strane Tehničkog sektora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ (u daljem tekstu: Regionalni vodovod), a u cilju praćenja kapaciteta zahvatanja vode i procjene uticaja izgradnje nasipa u koritu rijeke Morače.

Regionalni vodovod shodno zaključcima Vlade Crne Gore, paralelno sprovodi aktivnosti na montaži opreme postrojenja za prečišćavanje vode za piće. Nakon dobijanja građevinske dozvole (što je u finalnoj fazi), očekuje se da će se obezbijediti dodatnih cca 115 l/s. Kada će biti raspoložive ove dodatne količine, najviše zavisi od datuma izdavanja građevinske dozvole.

S obzirom na evidentan trend pada izdašnosti izvorišta (tokom 2024. godine minimalni protok iznosio je svega 770 l/s u kontinuitetu), očekuje se da će nakon puštanja postrojenja u rad u avgustu, kapacitet zahvatanja dostići približno 890–900 l/s. Budući da nasip u koritu rijeke Morače još uvijek nije u potpunosti završen, a njegova funkcionalnost je u fazi ispitivanja, konačni efekti su i dalje neizvjesni. Stoga je neophodno primjenjivati konzervativan pristup u procjeni raspoloživih kapaciteta.

Uzimajući u obzir trenutnu situaciju, kao i mogućnosti sistema, ocjenjujemo da bi bilo svrsishodno sprovesti dodatne hitne mjere s ciljem povećanja kapaciteta zahvatanja vode u drugoj polovini avgusta. Postoji opravdana bojazan da planirane i već usaglašene mjere neće biti dovoljne da zadovolje potrebe Crnogorskog primorja u periodu izražene suše, koja je ove godine intenzivnija u poređenju s prethodnim sezonama. Takođe, u avgustu se očekuje dodatni rast potrošnje vode.

Kako bi se iskoristio preostali vremenski okvir do 15. avgusta, predlaže se sprovođenje dodatnih mjera koje bi mogle doprinijeti povećanju kapaciteta zahvatanja vode. Iako se ne može garantovati pozitivan ishod, s obzirom na to da se radi o istražnim aktivnostima, potencijalni uspjeh imao bi značajan efekat. Čak i u slučaju neuspjeha, dobijeni podaci biće korisni za buduće korake u procesu revitalizacije izvorišta i obezbjeđivanja dugoročnog vodosnabdijevanja.

Imajući u vidu da izgradnja nasipa u posljednje 3 sezone daje određene rezultate, a čiji će se konačni efekat kvantifikovati u okviru istražnih radova koji su u toku, to postoje osnovani razlozi za izvođenje istražnih radova na podizanju nivoa rijeke Morače uzvodno od postojećeg nasipa. Novi, dodatni, nasip bi se izgradio uzvodno, na okvirnoj poziciji gdje prestaje uticaj nasipa koji je sada u izgradnji. Na taj način bi se podigao nivo Morače u većoj dužini i time eventualno obezbijedila bolja infiltracija voda Morače u aluvijalnu izdan, a samim tim i u karstnu izdan izvorišta „Bolje Sestre“.

Za predmetnu aktivnost je potrebno obezbijediti saglasnost Uprave za vode za sprovođenje vršenje promjena u koritu rijeke Morača. Promjene neće značajno uticati na bilans voda i neće imati trajne posljedice po korito rijeke Morače. Važno je napomenuti da se radi o privremenom nasipu.

Vrijeme koje je potrebno za sprovođenje predmetne aktivnosti je izuzetno kratko, ali uz dobru organizaciju postoji mogućnost da se do 20. avgusta sprovede u djelo. O eventualnim procjenama efekata ove aktivnosti se ne može sa sigurnošću govoriti, ali dosadašnja osmatranja pokazuju da ima značajnih pokazatelja da podizanje nivoa podzemnih voda u Grbavcima ima uticaja na izdašnost izvorišta „Bolje Sestre“. Dodatno, mjerenja koja će se sprovesti nakon izgradnje dodatnog nasipa bi bila izuzetno značajna za buduće istražne radnje i analize u cilju revitalizacije izvorišta. Procijenjena vrijednost aktivnosti je cca 90.000 EUR, u koje uračunata izrada projektne dokumentacije, izgradnja i nadzor izgradnje privremenog. Predmetna aktivnost bi se finansirala iz tekućeg poslovanja Regionalnog vodovoda.

OKVIRNA POZICIJA NOVOG NASIPA KOJA BI SE IZGRADILA NA DRŽAVNOM ZEMLJIŠTU I NA LOKACIJU GDJE SE ZAVRŠAVA UTICAJ NASIPA KOJI SE SAD GRADI

Uzimajući u obzir trenutnu situaciju, kao i pad izdašnosti izvorišta „Bolje sestre“ sa kojeg se snabdijeva crnogorsko primorje, neophodno je sprovesti dodatne hitne mjere s ciljem povećanja kapaciteta zahvatanja vode u toku avgusta mjeseca kada je potreba za vodom najveća.